MEMORANDUM

Van: Mr. D. U. Stikker

Aan: S.G.

Met Eden had ik een zeer uitvoerige bespreking over de tegenwoordige moeilijkheden in Europa. Het gesprek dat door Hall Patch geënsceneerd was vond in het begin plaats onder 4 ogen in de flat van Eden. Na een uur vroeg Eden of het goed was dat ook Pierson Dixon er bij kwam, daar hij gaarne met hem wilde afchequen of de gedachte over de Atlantic Community, die wij ontwikkelden, juist was. Eden was begonnen met mede te delen dat Engeland in een dilemma zat. Engeland zou onder geen omstandigheden mee doen aan de huidige opzet van de E.D.G. Indien de Conservatieve Regering reeds bij het begin van de besprekingen over het Europese leger aanwezig zou zijn geweest, was misschien te bereiken geweest dat een coalitie leger zou zijn ontstaan, doch hij achtte dit thans niet meer te verwezenlijken, terwijl de internationale critiek op Engeland de normale reacties veroorzaakte, nl. dat Engeland er helemaal niets van wilde weten. Eden begreep dat wanneer hij een nietszeggende verklaring in Parijs aflegde hij daarmee toch enige steun gaf aan Frankrijk, hoewel Frankrijk daar toch weer niet volledig content mee was en dat hij aan de andere kant de Benelux in moeilijkheden bracht en tegelijkertijd nog bloot staat aan critiek uit Amerika over gebrek aan samenwerking. Ik heb hierna uiteengezet hoe inderdaad Engeland door zich afwijzend te houden Europa in grote moeilijkheden bracht. Frankrijk dringt hoe langer hoe meer naar supra-nationale en federatieve oplossingen. Het wordt hierin volledig gesteund door Duitsland en Italië en ontmoet weerstand van de Beneluxlanden, die gevoelen in het gedrang te geraken. Ik heb uiteengezet dat het Nederlandse Parlement geen bezwaren tegen een federatieve gedachte heeft, doch dat bij de Regering tegen de huidige Franse opzet ernstige bezwaar bestaat. Ik heb te kennen gegeven dat ikzelf nog aarzelde, omdat ik aan de ene kant overtuigd was dat op korte termijn dit de enige oplossing was om Duitsland te betrekken in de verdediging van Europa, doch op lange termijn vreesde dat de "balance of power" zou worden scheef getrokken in die zin dat na verloop van tijd Duitsland zou gaan domineren. Ik heb er op gewezen dat de Europese Defensie Gemeenschap een belangrijke taak overneemt van de bezettende 3 grote mogendheden, in die zin dat voortaan de E.D.G. er voor moet zorgen dat Duitsland geen nationaal leger krijgt en dat het Ruhrdistrict zich niet weer ontwikkelt tot een wapen-arsenaal. Daarnaast wees ik er op dat Frankrijk een E.D.G. wil voor 50 jaar, terwijl de NATO maar 20 jaar bestaat en dat Frankrijk ook voelt voor een afzonderlijke casus foederis. Dit brengt met zich mede dat Amerika en Engeland in feite een grote last leggen op de 5 landen die samen met Duitsland een E.D.G. zouden oprichten, zonder dat in deze E.D.G. er een blijvend tegenwicht tegen het zich snel ontwikkelende West Duitsland bestaat. Ik wees op de dreiging van de West

- en -

33489 - 51

© NA, 2.05.117, Buitenlandse Zaken, blok 1, 1945-1954 (Nationaal Archief, Den Haag) inv.nr. 27340
http://resources.huygens.knaw.nl/europeseintegratie/doc/S00976

MEMORANDUM

Van: Mr. D. U. Stikker

Aan:

en Oost Duitse hereniging, waarin de E.D.G. door een afzonderlijke casus foedris zou kunnen worden betrokken. Mijn conclusie was derhalve dat het de plicht van Engeland en Amerika was om de "balance of power" weer te herstellen door de E.D.G. op te nemen in een werkelijke Atlantic Community. Ik heb uiteengezet dat er voor Nederland destijds 3 hoofdoverwegingen waren waarom zij meende full member van de Parijse conferentie te worden: in de eerste plaats het opnemen van West Duitsland; in de tweede plaats het gevaar voor de Benelux en in de derde plaats het besluit van Ottawa over de Atlantic Community. Ik heb er op gewezen dat de ontwikkeling van de besprekingen over de Atlantic Community teleurstellend was door het niet-meedoen aan deze besprekingen van Engeland en Amerika en het niet duidelijk doen blijken dat deze landen in de Atlantic Community een positieve oplossing wilden vinden, zowel militair, politiek als economisch. Voor de blijvende banden in het Westen was thans de Commissie van Vijf onder leiding van Mike Pearson niet in staat meer te produceren dan niets zeggende papieren voorstellen. Ik heb duidelijk doen uitkomen dat ik hierdoor sterk was gedesilusionneerd en dat de ontwikkeling van de politieke verhoudingen nu in een zo critiek stadium was gekomen dat het de taak was van Engeland om hierin leiding te nemen. Eden was het hiermee ens en liet toen Pierson Dixon komen.

Wij herhaalden nog eens de uiteenzettingen die hierboven zijn geschetst. Ook Pierson Dixon sloot zich hierbij aan. Het is mij nog niet mogelijk om een voorstelling te doen of en zo ja welke actie Eden zal gaan ontwikkelen. Eden sprak zelf van de mogelijkheid van een Atlantische confederatie en liet doorschemeren dat hij over dit begrip misschien zou kunnen spreken bij zijn a.s. bezoek samen met Churchill aan Washington. Hij verzocht Pierson Dixon voorbereidingen te treffen, zodat hij zelf over dit onderwerp een rede zou kunnen houden in New York voor de Columbia University. Het gesprek verliep in buitengewoon aangename sfeer.

Wij hebben voorts nog gesproken over Egypte en Indonesië.

Londen - Den Haag, 21 December 1951.

33489 - 51